

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia CXXXII. Erant autem & mulieres eminus spectantes, inter quas erat Maria Magdalene, Maria Iacobi parui & Iose mater, & Salome: Quæ etiam cùm esset in Galilæa, secutæ fuerant illum, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

Terramoto-
tus, &c.

Matth. 3.
Hag. 2.

Signorum in
morte Christi
effectus.

Prodigia non
negligenda.
Matth. 10.
Marc. 13.
Luc. 21.

Act. 2. 3. &c.

earium domus factus, &c. Hoc ipsum sibi applicent, quorum hodie Christo relicto in inani-
monij salutis fiduciam collocant, & pro illis aduersus pios fratres crudelitate summa diligunt.
Quintò terramotoz horribilem factum fuisse Marcus scribit, cuius vi & petra fissæ sunt, &
sepulchra patefacta, ex quibus sancti aliquot resuscitati vrbem ingressi sunt, ubi multis oppo-
suerunt. Notatur & hoc prodigio sceleris in Dei filium commissi indignitas, quam ne terra
durissima petra sustinere potuerunt, & impijs sua exprobratur durities, quos Christi passio
mouet, vt vel credant in Christum, vel illius nomen tum dictis tum factis suis prophetari desinant.
Simul verò mortis Christi virtus exprimitur, quæ suo merito nobis vitam restituit, & eius deno-
dicatione totum orbem terrarum concussit & immutauit, vt gentium corda, quæ in superstiti-
et peccatis supra petras induruerant, non modo finderentur, sed illa tota emoluit, Abraham ipse
rent. Atqui hæc illa orbis commotio est, quam olim per Haggeum Deus praxiderat: Adhuc petra
id est breui, ego commouebo caelum & terram, & mare & continentem. Et commouebo omnes gentes,
& veniet qui desideratur ab omnibus gentibus, impleboq; domum istam gloria, dicit Dominus exo-
cituum. Implentur hæc etiam hodie, adeò vt Christi gloria, quæ in eius morte sese exercuit, quædam
uicis impij omnibus illustretur.

Restat videre, vt signis istis moti sint, qui illa viderunt. Vbi de sacerdotibus non opus est, quos
quos in castra impietate perstitisse ex ijs satis patet, quæ deinceps fecerunt. De Centurione autem,
qui illi ex aduerso stetit (nimirum vt ex more supplicij executioni præfesset) memorabile quiddam
narratur: quòd cum illum tanto cum clamore expirauisset, & signa reliqua simul intedisset, videret,
primò valde timuerit, deinde Deum glorificauit, & ipsi Christo testimonium tulit amplissimum,
dicendo: Verè homo iste erat filius Dei. Addit hie Lucas: Et omnes turbe, quæ conueniunt ad
staculum illud, cum vidissent quæ fiebant, percipientes pectora sua reuertebantur. Nam vti in
momentaneus modo impetus ad penitentiam fuerit, non opus est curiosus disputare. Facto equi-
dem, illos nondum solida & perfecta Christi cognitione imbutos fuisse, quam ne apostoli quidem
temporis adhuc habuerunt. At interim crediderim hæc non vulgaria fuisse principia, quibus ex-
tauit, postea fidei doctrinam facilius amplexi sunt, nec credibile est, Deum sua gratia in posterum
destituisse, quos nunc in ipso supplicij loco filij sui præcones fieri voluit, vt illos rabioso sacerdotum
rori opponeret. Admonemur autem horum exemplo, signa quæ præter solitum natura cursum hæc,
nequaquam à nobis ofuscantè negligi debere. Nihil enim in terris fortuito fieri, Christus docet,
quando ne posterculos quidem absq; patris voluntate inserire ait. Quin ipse de signis, quæ vniuersam
tempore horribiles totius mundi motus & suum gloriosum aduentum præcessura sint, nos aduertit,
& illa obseruare iubet. Sed ò duriciem nostram. Prodigia quotidie cernimus, & nullam
sculum fuit, quod plura nostro hoc viderit. Pleriq; tamen adeò obsurduerunt, vt illa aut plene
negligant, aut scurriliter & impie irrideant. Accusabunt hanc mundi impiam securitatem alienam,
quæ iudiciorum Dei sensu magis quam homines permouentur. Commendatur præterea exemplum
admirabilis Dei bonitas & precum Christi mediatoris nostri efficaciam. Illam enim proijci intercessio
scribit Lucas, à quibus crucifigebatur, & dixisse: Pater, ignosce illis, ne sciunt enim quid faciunt.
non irritas fuisse preces istas, tum ex hoc militum exemplo patet, tum ex eo, quòd primis deprecato-
rum concionibus aliquot millia eorum conuersa fuisse legimus, qui in filij Dei mortis conspectu
Solentur nos ista in conscientie tentationibus, quando fieri nequit, vt filij sui intercessionem pro
bis Deus aspernetur nunc, postquam illi per eius mortem iam reconciliati sumus; quæ de re alijs
suis est dictum. Amplectamur ergo constanti fide Iesum Christum, qui morte sua gloriosè
tum omne sustulit, & nos sibi fecit regni sui cohæredes. Illi debetur benedictio, honor, gloria & pau-
stas in æternum. Amen.

H O M I L I A CXXXII.

Erant autem & mulieres eminus spectantes, inter quas erat Maria
Magdalene, & Maria Iacobi parui & Ioseph mater, & Salome: Quæ etiam
cum esset in Galilæa, secuta fuerant illum, & ministrauerant ei: altæq;
multæ

hodie Christo relicto in in
eres crudelitate summa
scribit, cuius vi & petra
ingressi sunt, ubi multa
indignitas, quam ne terra
durities, quos Christi
cum factis suis prop
nobis vitam restituit, & m
gentium corda, qua in
ed illa tota emoluit, A
geum Deus praedixerat. A
nemem. Et commo
um istam gloria, dicit
ne in eius morte se
bi de sacerdotibus non
cepserunt. De C
curtionis praesertim
& signa reliqua
risto testimonium
omnes turbas, qu
ra sua reuerentur. Nam
est curiosus disputat. E
fuisse, quam ne
rulgaria fuisse
est. Deum sua
ri voluit, ut illos
que praeter solitum
in terris fortitudo fieri,
ait. Quin ipse de
duentum praesertim
quotidie certimus, &
deo obduruerunt, ut
mundi impiam
tr. Commendatur
efficacia illum enim
sece illis, ne
paset, cum ex eo, quod
us, qui in filij Dei
nequit, ut filij sui
re conciliati sumus, qua
Christum, qui morte
beatur benedictio, bono

multa quae simul ascenderant cum eo Hierosolyma. Cum autem serum dici iam esset (quoniam erat parascue, hoc est antefabbathum) ueniens Ioseph, ortus ex Arimathaea, honestus Senator, qui & ipse expectabat regnum Dei; fidenti animo introiit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu. Pilatus autem miratus est si iam mortuus esset, & aduocato Centurione, interrogauit eum, an iam dudum mortuus fuisset. Et re cognita ex Centurione, donauit corpus Iosepho. Is autem emit sindonem, & depositum eum inuoluit sindone, deposuitque in monumentum, quod erat excisum e petra, & aduoluit saxum ad ostium monumenti, Maria Magdalene uero, & Maria Ioseph, spectabant ubi poneretur.

Et si Dei filius diram & infamem mortem subire, & in illa extreme humiliari uoluerit, ut nos ab aeterna damnationis infamia liberaret: idem tamen ut scandalo crucis moderetur, inter moriendum diuinam suam potentiam & maiestatem multis argumentis palam exercuit. Primum enim latroni suam opem imploranti inter extremos mortis dolores paradysum & vitam pollicetur, ut se uitae & mortis Dominum esse ostendat. Deinde se illud non inani arrogantia & temeritate facere, sed reuera talem esse reipsa, id est, prodigijs omnem humanam potentiam superantibus testatur. Soli enim suum splendorem eripit, terram totam immani motu concutit, petras & cum his uelum templi scindit, sepulchra recludit, animam suam propria potestate in manus Dei patris deponit, & diuinitatem publice praedicat, qui paulo ante crudelissimi hostes securi licentia omne conuictorium genus in illum effuderant. Accedit his omnibus sepultura, quae (ut olim Isaias praedixerat) multis modis honorifica fuit, & sua magnificentia crucis probrum magna ex parte aboleuit. Pius omnium est, ne crucis ignominia offendatur. Solet enim Deus suorum memoriam in hoc etiam seculo asserere & tueri, iuxta illud Psalmi: Iusti memoria aeterna erit. Item, iusti memoria laudem habet, impiorum autem memoria sordet. Si quam uero infamiam in praesenti saeculo propter ueritatis confessionem sustinent, illam in caelis Deus immortalis gloria compensat. Quoad uero sepulturae Christi historiam, primum persona produciuntur, quae ad illam aliquid contulerunt: deinde qualis illa fuerit, narratur.

Argumentum
& uisus praesentis loci.

Isaie 53.

Psal. 112.
Psal. 10.

Mulieres sepul
ture Christi
spectatrices.

Ioan. 19.

Luc. 8.

Luc. 9. 19. etc.

Inter personas primo loco habemus mulieres, quae in praesenti quidem nihil contulerunt, nisi quod eminus & mortis supplicium & sepulturam spectarunt, mulierum autem facturae erant, nisi illas sua resurrectione Christus praenouisset. Fuerunt inter has Maria Magdalene, sic dicta ab urbe Magdalo, ubi nata fuerat, Maria item Iacobi parui & Ioseph mater, quam Cleopha uxorem & Diuae uirginis sororem fuisse Ioannes scribit. Additur his Salome, de qua nihil certi in scripturis praeter ea traditur. Lucas simpliciter mulieres dicit, quae ipsum ex Galilea usque Hierosolymam fuerint secutae, unde praeter has etiam alias multas affuisse Marcus ait, eo quod in ultima illa profectioe comitatum ipsius maximum fuisse constat. Sed & notos eius cum illis fuisse Lucas scribit: Ex omnibus tamen sole mulieres ista nominatim produciuntur ab Euangelistis, cum quod illarum fides illustrior fuit, tum ut aeterna comparatione discipulis opponantur, qui tunc maxime suam infirmitatem prodiderunt, quando ipsorum fides cum primis lucere debuit. Et sane eximium fidei uerae & constantis exemplum in mulieribus istis spiritus sanctus proponit. Illas enim iam pridem Christo ministrasse, & aliquas illarum ex suis facultatibus ipsum aluisse, Lucas testatur. Nec tamen istis officijs fatigatae: sed eundem relictis rebus suis omnibus Hierosolymam usque secutae sunt, nec illas absterruerunt frequentes & tristis admodum Christi conuersiones, quas in ea profectioe de sua morte habuit. Adhaec cum illum in hostium immanissimorum manus uenisse, & ab illis ad crudele & infame crucis supplicium abripi uiderent, ne hoc quidem illas offendit, sed quem docentem & miracula facientem obseruauerant, nunc etiam pie diligunt, & cum non alia re possint, saltem sua praesentia illius dolores subleuant. Imo ne mortuum quidem derelinquunt, sed sepulturae locum diligenter obseruant, ut quod unicuique restabat officium illi praestare possint. Ardentissimam ergo & constantissimam fuisse oportet fidem illarum, quae per tot laborum, sumptuum, & periculorum obstacula, adhuc per crucis infame

ates, inter quas erat Maria
mater, & Salome. Quae etiam
& ministrauerunt ei: aliae
mulier

miam, quæ Apostoli ipsi scandalo fuit, eluctari potuit, ne deficeret. Nobis autem illas in exemplis proponi cogitemus, ut ubi Christo nomen dedimus, forti constantia in finem usque perseveremus, ut illis remorsus nos patiamur impediri vel abstrahi. Nam ut Christus ait, Nemo qui postquam manus aratro admovit, à tergo respicit, dignus est Regno Dei: sed qui perseveraverit in finem usque, salvus erit. Luc. 9. Matth. 24.

Decorum mulierum.

Simul autem observabitis mulieres istas, etsi in officio longè sanctissimo occupentur, non tantum decori obliuisci. Nec enim impudenter medijs viris sese ingerunt, sed eminus spectant, ut suo tempore presint, quod iam ante animo conceperant. Suo igitur exemplo omnes eas arguant, quæ vitio vel vicos discurrunt, lasciviam & petulantiam suam omnium oculis ingerunt, & ne ab illis quidem spectaculis abstinent, quibus ne viri quidem graues interesse debebant. Imò ut poeta olim dicebat, Quæ statum veniunt, veniunt spectentur ut ipsæ. Longè aliter Sara, quam matrem feminarum creaturam Petrus vocavit, quæ cum Abraham angelos hospitio excepisset, nequaquam hospitium ergo excurrebat, sed intra sui tabernaculi ostium ea peragebat ex mariti mandato, quæ hospitium excepit honorifica fore putabat. Et Paulus Apostolus mulieres fidas domus custodes esse iubet, quod ut illas comprimis decere, gentium quoque sapientes observarunt. Phidias enim Elienibus divitiarum restitutum insistentem sculpsit, ut inter mulieris dotes hanc non postremam esse doceret, si domus curam sedulo obiret, nec extra illam temere vagaretur. Apud Ægyptios autem patrias in exilio calcetis viderentur mulieres, ut ipsa quasi necessitas illas domi manere cogeret. Neg igitur sunt generatione homines sapientissimi instituerunt. Quàm facile enim pudicitia & honoris sui iactantia, quæ licentiosius vagantur, exemplum Dine Jacobi filie docet, quam ea occasione conspiciamur, chemi princeps, quod ut filias Chananitides spectaret, incautus egressa fuerat, cum eius generis exempla passim obuia. Si quæ ergo pudoris sui studio vero tenentur, nostras hæc sibi imitandas proponant, quæ in sanctissimo opere sui tamen officij memores fuerunt.

Gen. 18.

Tit. 2.

Genes. 34.

Iosephus ab Arimathea.

1. Sam. 1.

Luc. 2.

Opes & honores non excludunt à Christo.

Marc. 4. Proverb. 30.

Subijciunt mulieribus istis præcipuus sepulturae Christi auctor, Iosephus ex Arimathea civitatis oriundus, quam nonnulli eandem fuisse putant cum Ramathaim, Samuelis prophetae patriâ. Hæc personam Evangelistæ diligenter admodum describit. Primò Senator fuit, sine decore, ut Lucas habet. Marcus eidem morum & vitæ honestatem tribuit. Lucas insuper virum bonum & justum fuisse testatur, id quod exemplo probat, quia non consenserit in Christi mortem, cum reliqui illum universim consensu damnarent. Additur his omnium virtutum fons, quod expectavit regnum Dei, salutem & instaurationem, quam Deus in Christo promiserat: quo præconio Simeon quoque sonare. Nec id leue fuit, quando tales salutis spem constantem retinebant, cum publica religio corrupta regnaret, & ipsa salutis promissa doctrina fabulosis traditionibus esset obscurata. Nec modo expectavit regnum Dei Iosephus, sed discipulus quoque Christi fuit occultus, & providè ipsum regnum huius instaurationem esse credidit. Addit his omnibus Matthæus, divitem fuisse. Et cum talis regnum tamen facinus sordidissimè & periculosum aggreditur, dum ex cruce deponit hominem communi iudicio Concilij & Præsidis auctoritate damnatum, & illud agendo illorum iudicium iniquum & impietatis accusat. Annocantur hæc diligenter, tum ut eius fides magis eluceat, tum ut dicitur, nec opes, nec honores, nec etiam potestatem politicam obstare, quò minus Dei servisimus, & eorum grata sint nostra officia, modò animos vera pietate imbutos habeamus. Vi enim paupertas, si homines Dei cognitione destitutos incidat, impatientes reddit, & magnorum scelerum causa fit, quæ nomine illam veteres male suadant dixerunt: Ita divitiae cum fide & pietate studio coartant, quæ prorsus pulcherrimarum virtutum occasionem præbent, & in illarum exercitio non non vulgares servant, sicuti patriarcharum quoque exemplis admonemur. Minime ergo audiri debent homines politici, qui ut in paupertate & sordibus salutis meritum constituunt, ita divites omnes, ut cum divitijs simpliciter damnant: nec observant, illas inter Dei dona censerit, quæ nobis ex eius singulari benevolentia obtingunt. Scimus quidem eas alibi spinis conferri, & sanctos orare, ut divitijs condempnatis illos Deus donet: Sed istud nostro vicio fit, qui carnis cupiditate inflammati circa persequamur, & tandem illarum fiducia abrepti Deum quoque contemnimus. Et eosdem sanctos preciam quoque deprecari legimus, ne illa Dei abnegatores faciat. Francemus ergo iudicij vestigia meritatem, & animos nostros fide & Dei timore instruamus: ita fiet, ut nec divitiarum persequamur.

ficere. Nobis autem illi
stantia in finem vsq[ue] ter
Christi ait. Nemo qui post
ui perseverauerit in p[er]petuo
ge sanctissimo occuparet, non
runt, sed eminus spectant, ut
mplo omnes eas arguant, ut
culis ingerunt, & ne ad illa
bebant. Imo vi poeta alim dicit
arra, quam matrem femina
excepisset, nequaquam h[ab]ere
arri mandato, que h[ab]ere
as domus custodes esse videtur
nt. Phidias enim Elvei
non postremam esse dicitur, h[ab]ere
ud Aegyptios autem patriam
ni manere cogeret. Neq[ue] h[ab]ere
pudicitie & honoris sui
ocet, quam ea occuparet
vius egressa fuerat. Sicut
entur, nostras h[ab]ere h[ab]ere
erunt.
aut hor, Iosephus ex Arimath
thaim, Samuelis prophetam
imò Senator fuit, ius dicitur,
Lucas insuper virum bonum
Christi mortem, cum re
fons, quod expectant regnum
rat: quo praecorru Simon
inebant, cum publica
ionibus esse obsecrata. Ne
si fuit occultus, & p[ro]p[ri]e
rhus, diuitem fuisse. Ex
m ex cruce deponit bonum
ad agendo illorum iudicium
ius fides magis eluceat, tam
are, quò minus Dei serui
s habeamus. Vi enim p[ro]p[ri]e
e, & magnorum scelerum
in fide & pietatis h[ab]ere
illarum exercitio nos non
Minime ergo audiri debent
liuunt, ita diuites omnes
a ceteris, qua nobis ex
erit cupiditate inflammati
conemimus. Exempla
faciat. Franciscus ergo
us: ita fiet, vt nec diuites

nos à Dei dilectione separent, sed cum Paulo Apostolo egere sciamus simul & abundare. Vide Rom. 8. Philip. 4.

Sed ad Iosephum nostrum redeamus, qui cum iam forum esset eius diei, qui sabbatum proxime Iosephus cor-
præcedebat, & quo Christus mortuus fuit, fidenti animo ad Pilatum ingressus corpus eius petit, ni-
mirum vt ex cruce sublatum honorifice sepeliret. Pilatus verò vbi ex Centurione intelligit, illum
citius opinione sua exspirauisse, hoc illi concedit. Mox ergo emit sudonem, qua ipsum inuoluit, &
circa hæc occupato (vt Ioannes testatur) iungit se Nicodemus, qui etiam ipse aliquando Christum
oculrè conuenerat, & in salutis causa ab illo fuerat institutus. Venit is ferens mixturâ myrribæ &
aloes, ad libras ferè centum. Itaq; corpus Iesu vna cum aromatibus inuolutum linteis, in sepulchrum
nouum ex petra excisum deponunt.

Hic verò admirabilis Dei providentia & inuicta potentia consideranda venit, qua ille regnum Dei prouiden-
suam in hisce terris administrat. Cum miraculis clarus viueret Christus, & manifesta diuine vir-
tutis indicia quotidie proferret, pauculos discipulos habuit, qui ipsum doctorem & magistrum suum
publicè agnoscerent, quibus deinde aliqui occulti accesserunt, qui etsi in illum crederent, tamen metu
impediti eum profiteri non audebant. Mentionem horum facit Ioannes cum ait: Ex principibus
quoq; multi in eum crediderunt, sed propter phariseos non confitebantur, ne è synagoga eijcerentur.
Dilexerunt enim gloriam hominum magis quàm gloriam Dei. Nunc verò, cum in cruce inter latro-
nes medius exspirauit, aperti quidè discipuli præ metu dispersi delitescunt, ex occultis verò intrepidi
prodeunt Iosephus & Nicodemus, & illius gloriam sepulture honoribus asserunt. Timuerunt ergo
quando periculum nullum, aut certè exiguum apparebat: quando autem spes in humanis nulla
superest, fidei robur proferunt, & animi fortitudine reliquos omnes superant. Exempla huius gene-
ris multa in historiis occurrunt eorum, qui cum prius omnes alios fidei constantia & spiritus sancti
donis longè excellere viderentur, postea persecutionù tempore, metu insperato correpti, nihil sua pro-
fessione æquum fecerunt: cum interim constantissimos sese præberent, qui antea vix tyrones adhuc
videbantur in Christiana militia. Nos ex illis discamus, non temerè damnare infirmos in fide, nec
nobis ipsis nimium erubescere, si quando in fide stare videmur. Facilis enim est lapsus, nisi præsentis Dei
manu sustentemur. Curent tamen pseudonicodem, ne hisce exemplis abutantur ad fouendam carnis
ignauitiam: quin potius cum Iosepho & Nicodemo in melius proficiant, vt fortes sint & intrepidi,
quando ipsorum operam Deus requirit.

Præterea officij hæc admonentur diuites, imprimis verò qui in magistratu sunt constituti. Decet Magistratum
bos ante omnia morum & vite honestas, ne exemplo suo eos offendant, quibus ipsi præsent. Nam vt
poeta ait. In vulgus manant exempla regentum. Roma Curijs & Fabricijs regnantibus virtus flo-
ruit, & respublica mirifice est propagata. At vbi Asia delitijs corrupti proceres, ab avarum moribus
degenerare cœperunt, luxus apud omnes ordines inualuit, & eò vsq; progressa est morum licentia, vt
eandem Romano Imperio exitialis fuerit. Plurimum ergo falluntur, qui sibi eo nomine plus licere
putant, quòd potentia & auctoritate reliquos antecedit, cum potius eò maiorem vitæ suæ rationem
habere debeant, quòd maior est exempli ipsorum auctoritas. Deinde iustitiam sanctè colant, & Dei iu-
dicia sibi concredita esse cogitent, & proinde non licere sibi vt quicquam ex priuato affectu agant,
quòd illis aduersetur. Iustitia autem est, suum cuiq; tribuere, oppressos & afflictos asserere, bonos tue-
ri, malos & improbos penis dignis coercere. Et hæc præcipua sunt officia, quæ Deus magistratibus
præscribit. Quòd si illa non semper præstari possunt, curent saltem, ne improbis iniquorum consilij si-
ue decretis ipsi consentiant, sed aduersus illa publicè protestentur: quòd Iosephum hunc fecisse constat
ex eo, quòd tam diserte scribitur, ipsum in Christi mortem non consensisse. Postremò Dei gloriam
cordi habeant, & in illa propaganda atq; asserenda fortes sint atq; constantes. Quòd eò magis facient,
si in Dei regnum respiciant, & huius mundi potentiam atq; honores momentaneos & fluxos esse co-
gitent. Et sanè cum à Deo omnem suam potestatem & auctoritatem acceperint, hanc illi gratiam
negare non possunt, vt vicissim ipsius quoq; honorem tueantur. Quòd qui faciunt, facillè laborum &
periculorum socios inueniunt, qui sese præter omnem expectationem offerent, sicuti Iosepho Nicode-
mum accessisse videmus. Nec enim sua ope eos destituit Dominus, qui vel ipsius vel publicæ salutis
negotium serio & bona fide agunt.

pus Iesu petit ad sepulturâ.

Ioan. 3.

Ioan. 12.

Rom. 14. Corin. 10.

Rom. 13. Daniel. 2.

Sepultura Christi *Sed ipsam sepulturam Christi descriptione videamus, in qua primum tempus notatur, postquam miri probabatur vel dici quam parasciveum Iudaei dicebat, eo quod tunc sese et sua omnia ad sepulchrum paschale prepararent. Facit hoc ad resurrectionem Christi, quam tertio die post secunda passio stat, sicuti sepius praedixerat. Deinde aromatibus, myrrha nimirum et aloes, conditum corpus in sudoni involuunt, et in monumentum novum deponunt, in quo nemo unquam iacuerat. Quod quidem quog, non sine mysterio factum fuit, ne vel alius quisquam, vel ipse alterius virtute reusciatur, sicuti putaretur, sicuti de illo legimus, qui in Elisei sepulchrum abiectus reuixit, cum illius ossa tetigisset.*

2. Reg. 13. *Hic autem sepulturae ratio tota consideranda venit. Est hic vetustissimus mos, et iam nuda ad ordio mundi sanctorum exemplis comprobatur, ut defunctorum corpora terra mandentur. Commemorem autem cum Dei sententia, quam ille contra Adamum pronuntiauit: Terra es, et in terram reuertis. Ita vero rem instituit Deus, partim ut nostrae conditionis memores minus essent, partim ut futurae resurrectionis spes confirmetur. Habet quippe sepulturae aliquam similitudinem, de qua ipse Christus, et post illum Paulus Apostolus discrete nos admonent. Ut enim terra sicuti mandantur semina, et ubi in illis resoluta et emortua sunt, ex ipsidem cum favore enascuntur, sic in terram deposita corpora nostra, ubi per illam resoluta corruptibilitatem sua exuerunt, sicuti de nouissimo gloriosa et clarificata resurgunt. Et ut hanc spem veteres magis fouerent, et a sepulturae sua esse voluerunt (sicuti in Abrahami historia legitur, qui agrum ab Ephrone Hethaeano in usum emit) et iidem corpora defunctorum aromatibus condierunt, ut vel eo ritu futurae resurrectionis spem publice testarentur. Exemplum eius rei in Iosepho extat, qui patris Iacobi corpus modico condendum tradidit: et ab eo tempore morem illum inter Iudeos seruatum fuisse, ex praesenti historia patet, in qua Ioannes scribit, Christi corpus pro communi Iudeorum more aromatibus fuisse conditum. Quem morem ut hodie reuocemus minime opus est, cum inter Christianos homines, quibus veritatis lux plenissima fulget, certior et firmior esse debeat resurrectionis fides, quam ut illorum ritibus superuacaneis confirmari oporteat. Quoad vero sepulturam, primum curandum, ut ea honeste, ne ignominiosius tractentur corpora defunctorum, quae cum viuerent, spiritus sancti organa, et templa fuerunt, siquidem credentium fuerint. Iubet idem communis humanitatis lex, cuius observationem ita nobis Deus commendat, ut ne facinorosorum quidem cadauera a iustis in crucem reuoluerit. Et Moabitibus inter excidij causas obijciunt, quod legum naturae obliui regni Iherosolymae combussissent. Quid? nonne inter gentes male audierunt olim, qui mortuorum corpora feris danda obiecerunt, vel per negligentiam illa sepulturae honore fraudarunt? Haec ritum veteris obseruarent, qui in Christi membra tam furiosa rabie grassantur, ut illa occidisse ipsi nihil videtur, et post mortem quoque illa infestent, et in illorum ossa vel cineres desiciant. Ut vero defunctorum corpora nec negligentius nec inhumanius tractari debent, ita superstitio quoque cauenda est, quae sepulturae magnificentia et superstitiosis exequiarum ritibus salutem animarum promoueri putamus. Nihil enim tale sancti Dei cultores unquam obseruarunt, sed gentium superstitio satum iugurum est, quae animas, quarum corpora inbumata iacerent, vagari putauerunt, sicuti de Perseis et reliquis naufragij socijs Vergilius nugatur. Postea ubi inter Christianos superstitio locum tenuit, inde quaestuosissimam errorum officinam excitauit satan, et ignem purgatorij accendit, et sacrosanctos cum monachis illi calefactores dedit, qui alchymistice repperunt diu a multis frustra quaestam, quae ex preculis sono incerto demurmuratis, ex cereis, ex incantata crustula, ex aqua coacta, imo ex campanarum sonitu, non modo aurum et argentum conlarunt, verum etiam praedictas decimas, redditus annuos, ad haec principatus et regna constituerunt. Et poterat ferri stultia superstitio, si de pecunijs solis ageretur: sed cum animarum salus et Christi gloria simul in periculum reuerant, nullo modo dissimulari potest. Pugnatur enim cum Christi verbis, qui credentium animas non ad iudicium venire, sed a morte in vitam transire ait. Procul ergo a funeribus arceri debet, quae per superstitionis aliquam speciem habet, ne de defunctorum salute in Christo dubitare videantur. Cantatur etiam fastus, quem nonnulli praeter omnem rationem ostentant, dum sepulchra sumptuosius adificiant (quod in Sobna olim Isaias accusauit) et illa insignibus exornant, et arma ad eade suspendunt, quasi post mortem adhuc minas spirare et belli terrorem circumferre cupiant. Sunt haec amentia superbiae et deploratae confidentiae argumenta, quando ne sepulchra quidem nobis persuadere possunt, ut*

2. Reg. 13.
Gen. 3.
Ioan. 12.
1. Corinth. 15.
Gen. 23.
Gen. 50.
1. Corinth. 6.
Deut. 21.
Amos 2.
Ioan. 5.
Isaie 22.

qua primum tempus... quod tunc sepe... quam tertio die... nimirum & alio... quo nemo unquam... vel ipse alterius... bibicus renixit... recitissimus nos... orum corpora terra... uniauit: Terra es... rionis memores... bulura aliquam... rre nos admovent... t, ex ipsidem cum... rri upribilitatem... rretes magis puer... qui agrum ab Ep... diderunt, ut vel... extat, qui patri... dudao's feruam... Ludaoorum morte... cum inter Christi... e resurrectionis... ram, primo cur... ruerent. Spiritus... munitis humanit... idem cadaver a... ad legem natura... im, qui mortuorum... fraudauerunt? E... ut illa occidit... ineres deserviant... ra superstitio quoque... is salutem animarum... runt, sed gentium... agari putauerunt... er Christianos super... ignem purgatoriu... m repererunt diu... r: incantata crist... rum constarunt, v... merunt. Et poterat... Christi gloria simul... si verbis, qui credentiam... ergo a funeribus arceri... e in Christo dubitare... entant, dum sepulchra... exornant, & arma ad... cui ferre cupiant. Sont... lbra quide nobis per...

nos mortales esse cogitemus, & humiliemur sub potenti manu Domini. Præterea luctus nimius & immodicus damnatur, eod quod qui illi indulgent vel de defunctorum salute dubitare videntur, vel de Dei auxilio desperare, quasi cum illis qui morte nobis erepti sunt, simul omnis nostre incolumitatis spes intercederit. Admonet de hoc grauius admodum Paulus Apostolus, quando Theffalonicen sibus sic scribit: Nolo vos fratres ignorare de his qui obdormierunt, ne doleatis quemadmodum & ceteri qui spem non habent. Nam si credimus, quod Iesus mortuus est, & resurrexit: sic & Deus eos qui obdormierunt, per Iesum adducet cum illo, &c. Dandum est quidem aliquid charitati, nec stipti sumus, qui nullo sensu tangamur, quando charissimi homines & optime de nobis meriti auelluntur. Interim fidei quoque ratio habenda est, & quam defunctis debemus charitas dolorem lenire debet, quando illos iam in caelis beatitudine vera frui scimus. Et hoc quidem de Christi sepultura & nostræ sepultura ratione dicta sufficiant.

Repetit in fine Marcus quod de mulieribus initio dixerat, illas nimirum spectasse diligenter, quod nam corpus Christi poneretur, cui ipse etiam transacto sabbato supremum honorem impendere constituerant. Repetitionis causa est, ut illas in finem usque perseuerasse reteretur, quod fidei & charitatis indefesse argumentum fuit.

Porro priusquam sermonem concludamus, ex Matthæo inferendum erit, quod ille de obliuata & deplorata planè sacerdotum malicia & impietate amonauit. Esi enim signis paulò ante expositis commoti sint plurimi, & inter hos milites quoque, illi tamen adeo non mouentur, ut potius noua contra Christum consilia suscipiant. Iam enim in mentem venit, quod se tertio die resurrecturum dixerat, & ne id fiat prohibere conantur. Pilatum itaque accedunt, & periculum esse aiunt, ne discipuli corpus eius noctu suffurentur, & illum resurrexisset dicant, & eo sigmento erroris nocentioris causam præbeant. Vbi videmus impiorum & hypocritarum gaudia non esse diuturna, imò tales instar maris aestuare (sicut olim Isaias dixit) dum semper noua pericula illorum animis occurrant, dum quorum metu & terrore exagitantur. Et possem nostri seculi exempla recensere eorum, qui post exortos ipsorum consilij Christi martyres, seu furijs agitati omnia sibi infesta esse conquesti sunt, & martyrum nomina non sine terrore subinde inelamarunt. Pilatus verò, ut etiam hic illis morem gereret, custodiam militarem sepulchro adhibere permisit, & illius ostium suo sigillo obsignauit, ne quis illud reseraret, nisi læsæ maiestatis crimen velle incurrere. Quid autem hoc nouo consilio Christi hostes profecerunt? Num hoc, quod Christi gloriam mirifice propagauerunt, & resurrectionis ipsius testes nobis conduxerunt, quorum fides nec ab ipsis quidem in dubium vocari potuit: Imò quos suis peccatijs conduxerunt, ut Christi resurrectionem impediret, illorum linguas paulò post maioribus impenis redemerunt, ne illum resurrexisse predicarent. Ita impiorum conatus ridei & eludic Deus: & hodie frequenter ad Christi gloriam & veritatis propagationem cedere videmus, quod ad eius oppositionem ab impijs instituitur.

Exposuimus iam pro gratia nobis diuinitus concessa totam passionis Dominica historiam, cuius fines præcipuos nos semper ob oculos habere conuenit, de quibus initio diximus. Primus in hac est humani generis redemptio. In hac verò solida & perfecta Dei cognitio elucet, quando hic iustitia ipsius, bonitatis item & misericordie, adhuc veritatis, omnipotentie & sapientie argumenta proponuntur luce clariora. Accedit his exemplum, quo Christus nobis præire voluit. In hac ergo intenti, salutem, quã ille nobis acquisiuit, fide constanti apprehendamus, eiusdem autem merito redempti libertatem nostram tueamur, Deo obediamus, & quam ille imponit crucem feramus patienter.

Ita fiet, ut huius vitæ certamina emens olim regno fruamur, quod in filio suo nobis præparauit Deus pater: cui debetur benedictio, honor, gloria & potestas in æternum. Amen.

2. Theff. 4.
Sacerdotes se- pulchro milites adhibent, &c.
Iob. 20.
Isaia 48. et 57.

ET cū tranſiſſet ſabbatum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Salome, emerunt aromata, ut uenientes ungerent eum. Itaq̄ ualde mane primo die hebdomadæ ueniunt ad monumentum, exorto ſole. Dicebantq̄ inter ſeſe: Quis reuoluet nobis lapidē ab oſtio monumenti? (Et cū reſpexiſſent, uident lapidem eſſe reuolutum) erat enim manus ualde. Et ingreſſæ in monumentum, uiderunt adoleſcentulum ſedentem ad dextram amictum ſtola candida, & expauerunt.

Uſus reſurre-
ctionis Chriſti.

*V*oties Dominus & ſaluator noſter Ieſus Chriſtus de ſua morte diſcipulos ad monent, mul quoque ſe tercio die poſt à morte reſurrecturum eſſe promiſit. Vnde conſtat nos morte modo Chriſti, uerumetiam eiſdem reſurrectionem ad noſtra redemptionem neceſſariam fuiſſe, imò hanc noſtra redemptionem eſſe complementum. Que cauſa ſolos incitauit, ut in omnibus ſuis concionibus & ſcriptis, Chriſti Ieſu mori & reſurrectionem hinc inde inculcent, & in his uniuerſam ſalutis noſtra rationem conſiſtere doceant. Quorum exortum nos quoque excitare debet, ut ſicuti ſingulas paſſionis & moris Chriſti partes ex ordine inſeramus: ita non minori diligentia ea expendamus, quæ de illius reſurrectione traduntur. Eorum enim iſta ad noſtra ſalutis certitudinem, & fidem noſtram inter tentationum fluctus haud uulgare uerum firmabunt.

Ceterum ut euidentior ſit & minus perplexa huius rei tractatio, proderit initio ſtatim, quam ut qua Marcus noſter pro ſuo more breuiter expoſuit, ea coniungere, quæ alij Euangeliftæ tradiderunt, ut ex omnibus ſimul collectis totius hiſtoria ſumma complectamur, ut quo ordine ſingula geſta ſint, nobis conſtet.

Reſurrectionis
Chriſti hiſtoria

Cū tranſiſſet ſabbatum, & iam primus hebdomadis dies cepiſſet, multa adhuc nocte, angeli de celo deſcendit, & terra graui motu concuſſa tremuit. Angelus uero cū ad ſepulchrum accēſſiſſet, lapidem ab oſtio illius reuoluit, nihil uel excubites illic milites, uel Romani Imperij maſtullam ueritus, cuius nomine & autoritate lapidē illum Pilatus obſignauerat. At reuolſo lapide & ſepulchro Chriſtus prodijt, ſupra lapidē uero reſedit angelus in reſte candida, & facie inſtar fulguris ſplendente. Quare cū angeli ſplendore, cū Chriſti reſurgentiſ gloria cuſtodes tantum non exortati aliquantisper iacent. Paulo poſt recuperatis animi & corporis uiribus in urbem ſeſtinae, & ſacerdotibus quæ nam uidiſſent, referunt. Interea temporis ſub primum diluculum ad ſepulchrum ueniunt mulieres, & lapidē ab oſtio ſepulchri deuolutum uident, & ſepulchrum ingreſſæ angelum ad dextris ſedentem, & illas quaſi expectantem inueniunt, qui illas de Chriſti reſurrectione certum reddit. Hæc totius hiſtoria ſumma & ordo eſt, in qua primo uidentur erit, quo tempore Chriſtus reſuſcitatus ſit: deinde de mulieribus dicemus, quibus primis inuoluit Chriſti reſurrectionem. Porro diuinam Chriſti maiestatem conſyderabimus, quæ in ſingulis hiſtoriae partibus elucet.

Tempus reſur-
rectionis Chri-
ſti.

In temporis notatione diligentissimi ſunt Euangeliftæ, licet quædam inter illos contradiſſionem uideatur, dum alij tenebras, alij profundum diluculum, alij uero ſub ſolis ortum aut ſolentem ex oriente hæc facta fuiſſe dicunt. Sed facilis eſt huius diſſonantiæ conciliatio, ſi alios de tempore loqui cogitemus, quo primum Chriſtus reſurrexit, & quo mulieres ſeſe ad iter parauerunt: alios uero de eo temporis articulo, quo ad ſepulchrum uenerunt. Eſt enim non procul ab urbe abſortum ſepulchrum, facile tamen fieri potuit, ut illis aromata parantibus, & de toto negotio conſultantibus uis aut etiam altera hora effluxerit. Etenim Marcus non abſque hesitatione illas hoc opus eggiſſe eſſe innuit, quando illas de ſepulchri lapide remouendo ſollicitas fuiſſe dicit. Et hanc ſollicitatem eglibentius amplector, quod mihi religioſior uideatur, quam ſi in ſacris codicibus, in hiſtoria tanti momenti, mendam aliquam librariorum incuria aut falſariorum improbitate irrepiſſe dicamus. *ſig.*